

ПСИХОЛОГІЯ ПРАЦІ; ІНЖЕНЕРНА ПСИХОЛОГІЯ

УДК 37.015.31

DOI <https://doi.org/10.32840/2663-6026.2019.5-1.14>**С. М. Бужинська**кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки, психології, початкової освіти та освітнього менеджменту
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради**А. О. Бойченко**студентка IV курсу психолого-педагогічного факультету
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради

ВПЛИВ ТРИВОЖНОСТІ НА РОЗВИТОК СИНДРОМУ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ У СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ НАВЧАННЯ

Стаття містить теоретичне обґрунтування, методичні засади та результати емпіричного дослідження. Здійснений аналіз понять «синдром емоційного вигорання», «тривожність». Було встановлено, що під час навчання у ЗВО студенти зіштовхуються з різними проблемними ситуаціями, які негативно позначаються на їх емоційній стійкості і, відповідно, впливають на розвиток синдрому емоційного вигорання. Крім того, було встановлено, що підвищений рівень тривожності заважає продуктивній навчальній діяльності студентів та робить їх більш схильними до стресу. Виходячи з аналізу наукових джерел авторами сформульована мета статті, яка полягає у вивченні особливостей взаємозв'язку синдрому емоційного вигорання з рівнем тривожності у студентів педагогічного профілю навчання.

В ході висвітлення результатів емпіричного дослідження розкриті наукові уявлення про взаємозв'язок емоційного вигорання з рівнем тривожності у студентської молоді. Розроблений діагностичний інструментарій для дослідження СЕВ, до якого увійшли наступні шкали: емоційне виснаження, деперсоналізація та редукція особистісних досягнень. Відповідно для вивчення рівня тривожності були досліджені такі її шкали: навчальна, міжособистісна, самооціночна та магічна.

У процесі роботи виявлений взаємозв'язок між СЕВ із рівнем тривожності у студентів педагогічного профілю навчання за допомогою математико-статистичних методів дослідження, зокрема коваріації К. Пірсона. Виявлено, що навчальна тривожність має значні кореляційні зв'язки з магічною міжособистісною та самооціночною тривожністю. Також виявлений взаємозв'язок емоційного виснаження з навчальною, самооціночною та магічною шкалами тривожності. Такий результат стверджує, що рівень тривожності впливає на емоційне вигорання. Також встановлено, що такі шкали, як емоційне виснаження та деперсоналізація, мають кореляційні зв'язки з міжособистісною тривожністю.

Авторами доведено, що підвищений рівень тривожності негативно позначається на прояві синдрому емоційного вигорання у студентів педагогічного профілю навчання. Таким чином, у дослідженні виявлено, що на розвиток СЕВ студентів впливає міжособистісна тривожність, що пояснюється специфікою взаємодії в системах «викладач-студент», «студент-студент», «студент-група».

Ключові слова: студентська молодь, емоційне виснаження, рівень тривожності, кореляційний аналіз, викладач-студент, студент-студент, студент-група.

Постановка проблеми. В умовах соціально-психологічної нестабільності особливо актуальним постає питання здоров'язбереження трудових ресурсів країни, зокрема підтримання психологічного добробуту. Однак, останнім часом вчені вказують, що серед спеціалістів різних сфер професійної діяльності часто виникає явище емоційного вигорання. Так, ряд вчених, серед яких О. Бажук, Н. Беззубцева, Є. Горшков, В. Косоногова й І. Петрова, зазначають, що сту-

денти педагогічних спеціальностей піддаються сильнішому впливу емоційного вигорання, ніж здобувачі інших фахових напрямків. Адже в сучасних умовах підвищуються вимоги щодо компетентності, професійних та особистісних якостей майбутніх спеціалістів, збільшується навчальне навантаження, що робить студентську молодь вразливою до розвитку синдрому емоційного вигорання.

Особливості розвитку синдрому емоційного вигорання студентської молоді закладено

у працях науковців, які розглядали дане питання в різноманітних аспектах: психологічні засади емоційного вигорання студентської молоді (Т. Богданова, І. Вачкова, Т. Зайчикова, А. Картузова, І. Кондратенко, В. Носенко, О. Сергєєнкова, М. Солодкова, О. Столярчук, Л. Помиткіна тощо), емоційна стійкість студентів (Н. Агаєв, М. Воробйова, Т. Савіна тощо), особливості розвитку синдрому емоційного вигорання у студентів різних спеціальностей (Н. Герасимчук, Н. Гончаренко, С. Іванченко, А. Олійник, О. Ломакіна, М. Міщенко, А. Мудрик, О. Папанова, Л. Севідова, Н. Щербина тощо), навчальні стреси студентської молоді (В. Бадіка, Н. Іванова, В. Кузьменко, А. Куліков, Е. Юматов, Є. Ямбург) тощо.

На основі аналізу літературних джерел та досвіду вітчизняних і зарубіжних вчених було встановлено, що попри існування низки досліджень із зазначеної проблематики, недостатньо розробленим залишається питання щодо психологічних особливостей синдрому емоційного вигорання саме у студентському віці. Звідси витікає необхідність вивчення психологічних особливостей СЕВ та його взаємозв'язку з рівнем тривожності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Особливості розвитку синдрому емоційного вигорання саме в студентському віці, а також його взаємозв'язок із рівнем тривожності закладено у працях багатьох науковців. За даними І. Вачкова та В. Кузиної, студенти в період професійної підготовки набувають характерні професійні риси, в них формується професійна самосвідомість, головним компонентом якої є усвідомлення себе як суб'єкта професійної діяльності [1].

Дослідження О.М. Галієвої свідчать, що рівень психологічної стійкості за час навчання у ЗВО знижується, що не дозволяє студентам протистояти стресам, які виникають у навчальному процесі: авторитарний стиль взаємин в системі «викладач-студент», недостатній рівень врахування індивідуальних особливостей здобувачів вищої освіти, необхідність опрацювання величезних обсягів навчальної інформації, велика інтенсивність екзаменаційного періоду [2].

Подібний хід думок висловили у своїх наукових розвідках і Є. Ямбург, Е. Вайнер, Н. Іванова та А. Куліков. Ними встановлено, що рівень психологічної стійкості за час навчання у ЗВО знижується та не дозволяє молоді протистояти специфічним стресам, які виникають у навчальному процесі. До числа таких стрес-факторів вони відносять перевантаження навчальними заняттями, авторитарний стиль взаємин у системі «викладач-студент», недостатній рівень врахування індивідуальних особливостей студентів тощо [3].

Слід також згадати і наукові розвідки І.А. Ясточкіна, в ході яких було доведено, що на

формування емоційного вигорання студентської молоді суттєво впливає така індивідуальна властивість як тривожність, яка заважає не лише продуктивній навчальній діяльності студента і повноцінного його спілкування, але й робить молоду людину більш схильною до стресу [4].

Підсумовуючи аналіз літературних джерел щодо проблеми дослідження можна ще зазначити наукові праці О. Стахової та О. Коломієць, які стверджують, що випускникам ЗВО у переважній більшості притаманний середній рівень тривожності. Причиною надмірної тривожності, на їх думку, є як ситуації, пов'язані з навчальною діяльністю майбутніх фахівців (завантаження навчальним матеріалом, розчарування професійним вибором, труднощі працевлаштування тощо), так і особистісні проблеми (конфлікти в сім'ях, смерть близьких людей, низьке матеріальне забезпечення тощо), що негативно позначається на фізичному та психічному здоров'ї студентської молоді [5].

Проаналізувавши літературу щодо цієї проблеми автори вважають, що на розвиток СЕВ студентів значно впливає тривожність. На думку О. Галієвої у студентів спостерігається найбільша кількість стресових подій, які підвищують рівень тривожності порівняно з будь-якими іншими періодами життя. Це стосується не тільки глобальних життєвих змін (вступ у шлюб, народження дитини, влаштування на роботу), але і повсякденних подій (конфлікти, брак часу тощо) [2].

Таким чином, аналіз літературних джерел дозволив стверджувати, що питання щодо вивчення синдрому емоційного вигорання у студентської молоді ґрунтовно розроблені, проте залишаються ще ряд питань на які наука намагається знайти відповіді. Серед таких питань виокремлено вивчення взаємозв'язку тривожності із синдромом емоційного вигорання у студентів педагогічного профілю навчання.

Виходячи з вищезначеного автори вбачають таку **мету статті**: вивчення особливостей взаємозв'язку синдрому емоційного вигорання з рівнем тривожності студентів педагогічного профілю навчання.

Виклад основного матеріалу. Поняття «синдром емоційного вигорання» введено в психологічну науку психіатром Х. Фроуденбергером у 1974 р., який під цим терміном розумів психологічний стан здорових людей, які спілкуються з пацієнтами (клієнтами) в емоційно навантаженій атмосфері під час виконання професійної діяльності [6].

Проте А. Мудрик має дещо іншу точку зору на тлумачення синдрому емоційного вигорання, а саме окреслює його як стан фізичного, емоційного, когнітивного і морального виснаження, викликаного емоційно перевантаженими ситуаціями; як особистісну деформацію, яка виникає внаслідок

емоційно напружених стосунків; як захисну реакцію організму у відповідь на чинники, що травмують психіку [7].

Розглядаючи синдром емоційного вигорання студентів, О. Сергєєнкова та О. Столярчук тлумачать цей феномен як стійкий стан фізичного, емоційного та розумового виснаження, що супроводжується особистісним відчуженням і знеціненням навчальних досягнень; як динамічний процес поступової втрати студентом емоційної, когнітивної і фізичної енергії, що проявляється в симптомах емоційного, розумового виснаження, фізичної втоми і зниження задоволення від виконання навчальної діяльності [3].

Дослідники О. Додонова, Т. Єрмолаєва та В. Григорєєва вважають, що емоційне вигорання студентів – це набутий стереотип емоційного реагування, що виникає в процесі збільшення розумового навантаження і пов'язаний з відсутністю внутрішніх резервів протидії стресовим факторам, призводить до дисфункції засвоєння навчального матеріалу та погіршенню відносин з іншими студентами та викладачами [8].

Для цього дослідження важливим є встановлення чинників, які формують емоційне вигорання студентів. Аналізуючи наукові розвідки Т.В. Вашека, С.В. Тукаєва, В.В. Носенко, Л. Помиткіна, Т. Ковалькової, О.П. Сергєєнкової, О.А. Столярчук [3, 9, 10, 11] автори виокремили наступні чинники:

1. соціальні: соціальна незахищеність; відсутність соціальної підтримки;

2. мотиваційні: завищені очікування стосовно майбутньої професії; «випадковий» вибір спеціальності; деформована навчальна мотивація;

3. навчальні: незадоволеність навчальним процесом; зростання конкуренції в академічних групах; розумове та моральне навантаження; значна кількість матеріалу для самостійного опрацювання та несистематично організована самостійна робота студентів; стресогенні ситуації (екзамени, заліки, перевірки тощо), недостатній рівень індивідуального підходу до студента; нераціональні педагогічні методи роботи зі студентами;

4. міжособистісні: переживання неуспіху в процесі міжособистісної комунікації; психологічний мікроклімат в академічній групі; необхідність вбудовувати стосунки зі значною кількістю викладачів, відповідати різним, інколи суперечним, вимогам;

5. особистісні: депресивні стани; низький рівень самоповаги та самооцінки; надмірний рівень емпатії; емоційна нестійкість та психологічна незрілість; низький рівень розвитку комунікативної сфери; важка адаптованість; недостатня обізнаність стосовно профілактики емоційного виснаження, підтримання власного психічного здоров'я; тип темпераменту та акцентуації характеру; прагматизм та перфекціонізм.

Досліджуючи цю проблематику, варто акцентувати увагу на тому, що студентська молодь піддається впливу СЕВ таким же чином, як і досвідчені спеціалісти. Студентам і фахівцям властиві проходження однієї моделі вигорання і подібна симптоматика. Однак, студенти мають специфічні характеристики емоційного вигорання.

Так, наприклад, Т. Зайчикова до особливих компонентів емоційного вигорання студентів відносить цинічне ставлення до навчання та майбутньої професійної діяльності, байдужості до викладачів, однокласників, усвідомлення академічної неспішності та знецінення навчальних досягнень як почуття некомпетентності в навчально-професійній сфері [12].

Водночас О. Сергєєнкова та О. Столярчук на основі фаз розгортання СЕВ окреслюють наступну динаміку емоційного вигорання студентів [3]:

1. напруження. Виникає внаслідок хронічної напруженої психоемоційної атмосфери навчання, підвищеної відповідальності, високого рівня домагань, ускладнень у взаємодії з оточенням. Студент сприймає умови навчання як важкі, переживає хронічну незадоволеність власною навчальною діяльністю;

2. резистенція. Відбувається розвиток байдужості та відчуження у навчальних стосунках, а згодом розширення сфери економії емоцій. Водночас наявна редукція навчальних обов'язків (згортання навчальної діяльності, зменшення витрат часу на виконання навчальних завдань);

3. виснаження. Виражений емоційний дефіцит (мінімізація емоційного внеску у навчання, автоматизм, спустошеність при виконанні навчальних обов'язків, різкість, грубість, дратівливість, образливість у спілкуванні з оточенням), проявляються також емоційне відчуження та деперсоналізація як створення захисного бар'єра у навчальних комунікаціях.

Отже, вченими здійснено низку наукових досліджень, у яких відображено різні погляди на синдром емоційного вигорання у студентському віці, проте вивчення взаємозв'язку синдрому емоційного вигорання із рівнем тривожності студентів педагогічного профілю навчання залишаються ще недостатньо дослідженими.

З метою дослідження взаємозв'язку СЕВ із рівнем тривожності студентів педагогічного профілю навчання авторами було проведено емпіричне дослідження в 2018-2019 навчальному році на базі Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради. Респондентами виступили студенти педагогічного профілю навчання, а саме: майбутні вчителі початкових класів та майбутні вчителі англійської мови у кількості 60 осіб. Під час дослідження був використаний наступний психодіагностичний інструментарій:

1. Опитувальник К. Маслач та С. Джексон (адаптований Н. Водоп'яною та О. Старченковою) для діагностики емоційного вигорання [13]. Методика складається з трьох шкал: емоційне виснаження, деперсоналізація, редукція особистих досягнень.

2. «Шкала особистісної тривожності» А. Прихожан [14]. Методика складається з чотирьох шкал: навчальна, міжособистісна, самооціночна, магічна тривожність.

В якості математико-статистичного метода обробки результатів дослідження була використана коваріація К. Пірсона.

Кореляційний аналіз містив вивчення зв'язків не двох, а кількох змінних, тому було проведено обчислення кореляції попарно між всіма змінними, і в результаті одержано кореляційну матрицю (Таблиця 1).

Дані математичної статистики дають нам можливість градації величин кореляції до сили зв'язку: $r \leq 0.3$ – слабкий зв'язок; $0.3 < r \leq 0.7$ – помірний зв'язок; $r > 0.7$ – сильний зв'язок [15].

Результати кореляційного аналізу наведені в таблиці 1. При цьому коефіцієнти кореляції ознак із сильним зв'язком позначені напівжирним, з помірним – підкреслені, зі слабким зв'язком дані закреслені.

Як свідчать результати, що містяться в таблиці 1, зв'язки між показниками емоційного вигорання та тривожності мають певні особливості. Так, спостерігаються тісні взаємозв'язки і всередині блоків і між ними. Згідно з логікою дослідження, автори вважають необхідним почергово проаналізувати рівні кореляційних зв'язків за кожною зі шкал. Кореляційні дані, які не є значимими або мають негативну кореляцію, автори не вважають за доцільне брати до уваги.

Емоційне виснаження має найбільшу кількість позитивних кореляційних зв'язків. Так, наявний слабкий зв'язок із деперсоналізацією. Зв'язок міститься в середині блока «Емоційне вигорання», тому є легко прогнозованим. Можна стверджувати, що дані шкали впливають одна на одну, тобто студент, у якого наявні високі показники за

однією зі шкал, ймовірно матиме аналогічні показники і за іншою шкалою.

Наявні також слабкі позитивні кореляції емоційного виснаження з навчальною, самооціночною та магічною шкалами тривожності. Цей результат стверджує, що рівень тривожності впливає на емоційне вигорання. Розглядаючи специфіку тривожності у студентському віці, можна засвідчити, що прояви навчальної (страх неуспішного складання іспиту, побоювання зрізів знань), самооціночної (усвідомлення своїх слабких сторін, порівняння з іншими) та магічної (страх потойбічних сил, міфічних істот) тривожності мають вплив на підвищення емоційного вигорання.

Емоційне виснаження має помірний кореляційний зв'язок із міжособистісною тривожністю. Отриманий результат визначається специфікою взаємодії систем «студент-студент», «студент-викладач», «студент-група». Негативний досвід взаємодії з викладачами (стиль керівництва, конфліктні ситуації) та низький рівень згуртованості навчального колективу (відсутність друзів, ізоляваність студента) підвищують емоційне виснаження.

Наступною шкалою емоційного вигорання є деперсоналізація, яка має слабкий кореляційний зв'язок із міжособистісною тривожністю. Такий результат є аналогічним до попереднього, тобто з міжособистісною тривожністю корелює і емоційне виснаження, і деперсоналізація, що свідчить про вплив цього виду тривожності на емоційне вигорання в цілому.

Якщо розглядати шкали тривожності, то варто зауважити, що навчальна тривожність має слабкі кореляційні зв'язки з магічною тривожністю і сильні зв'язки з самооціночною тривожністю. Отримані результати свідчать про наявність важливих для нашого дослідження кореляційних зв'язків всередині блоку. Факт високого рівня навчальної тривожності обумовлює підвищення інших видів тривожності.

Самооціночна тривожність має помірні кореляційні зв'язки з магічною тривожністю і сильні з

Таблиця 1

Кореляційна матриця шкал емоційного вигорання і тривожності у студентів педагогічного профілю навчання

	ЕВ	Д	РОД	НТ	СТ	МОТ	МТ
ЕВ	1,00000	<u>0,39464</u>	-0,52753	<u>0,38084</u>	<u>0,43059</u>	0,52923	<u>0,35928</u>
Д	<u>0,39464</u>	1,00000	-0,29346	0,28970	0,34373	<u>0,39282</u>	-0,06343
РОД	-0,52753	-0,29346	1,00000	-0,08172	-0,16819	-0,12629	-0,00168
НТ	<u>0,38084</u>	0,28970	-0,08172	1,00000	0,72505	<u>0,47781</u>	<u>0,36964</u>
СТ	<u>0,43059</u>	0,34373	-0,16819	0,72505	1,00000	0,57870	<u>0,45527</u>
МОТ	<u>0,52923</u>	<u>0,39282</u>	-0,12629	<u>0,47781</u>	0,57870	1,00000	0,30976
МТ	<u>0,35928</u>	-0,06343	-0,00168	<u>0,36964</u>	0,45527	0,30976	1,00000

Примітки: 1. Умовні позначення: ЕВ – емоційне виснаження; Д – деперсоналізація; РОД – редукція особистісних досягнень; НТ – навчальна тривожність; СТ – самооціночна тривожність; МОТ – міжособистісна тривожність; МТ – магічна тривожність.

2. Рівні значущості: $p < 0,05$ при $r \leq 0,3550$; $p < 0,01$ при $r \leq 0,4560$; $p < 0,001$ при $r \leq 0,562$

міжособистісною. Як і в попередньому випадку, це підтверджує кореляційні зв'язки всередині блоку тривожності.

Можна стверджувати, що шкали за показником тривожності більше корелюють між собою, ніж шкали емоційного вигорання.

Висновки. Отримані у процесі дослідження теоретичні та емпіричні результати дали змогу сформулювати такі висновки:

1. Теоретичний аналіз наукових розвідок за проблемою дослідження дозволив встановити, що ця сфера наукових знань є ґрунтовно дослідженою, але при цьому відчувається брак інформації у питанні взаємозв'язку рівня тривожності із синдромом емоційного вигорання.

2. Аналіз наукових джерел щодо моделей СЕВ дозволив дійти висновку, що найбільш ефективною моделлю, яка розкриватиме мету дослідження, є трьохфакторна модель СЕВ, яка включає в себе емоційне виснаження, деперсоналізацію та редукцію особистісних досягнень. Також виявлено чинники, які формують емоційне вигорання у студентів (соціальні, мотиваційні, навчальні, міжособистісні), як наслідок – негативно позначаються на емоційній стійкості і, відповідно, впливають на розвиток синдрому емоційного вигорання.

3. Результати емпіричного дослідження доводять, що зв'язки між показниками емоційного вигорання і тривожності мають певні особливості. Спостерігаються тісні взаємозв'язки і в середині блоків і між ними. Кореляційний аналіз даних дозволив встановити, що на розвиток СЕВ студентів впливають всі зазначені види тривожності: навчальна, самооціночна, міжособистісна і магчна, однак саме міжособистісна тривожність справляє найбільший вплив на підвищення рівня СЕВ студентської молоді, що пояснюється специфікою взаємодії в системах «викладач-студент», «студент-студент», «студент-група».

Таким чином, експериментальне дослідження щодо вивчення особливостей взаємозв'язку синдрому емоційного вигорання з рівнем тривожності студентів педагогічного профілю навчання дозволило стверджувати, що підвищений рівень тривожності негативно позначається на прояві синдрому емоційного вигорання у студентів педагогічного профілю навчання.

Перспективу подальшого дослідження автори вбачають у розробці корекційної програми, покликаної зменшити рівень тривожності й синдрому емоційного вигорання у студентів шляхом розвитку емоційного інтелекту.

Література:

1. Кузнецов О.І. Психічні стани студентів у навчальній діяльності. *Науковий огляд*. 2014. Випуск 4, № 5.

- Галієва О.М. Психологічні аспекти прояву ситуативної тривожності студентів. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки»*. № 2. 2017. С. 26-31.
- Сергєєнкова О.П., Столярчук О.А. Криза фахового навчання як підґрунтя емоційного вигорання студентів. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. № 27. 2017. С. 77-81.
- Ясточкіна І.А. Прояви тривожності серед студентської молоді. *Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки*. 2014. № 1. С. 173-180.
- Стахова О.О., Коломієць А.М. Тривожність та її вплив на психічне здоров'я студентів. URL: <http://naukam.triada.in.ua> (дата звернення: 01.05.2019).
- Freudenberger H.J. Staff burn-out. *Journal of Social Issues*. 1974. Vol. 30. P. 159-165.
- Мудрик А. Особливості розвитку та прояву синдрому емоційного вигорання у студентів-психологів. *Освіта регіону*. 2013. № 3. С. 238.
- Додонова Е.А., Ермолаєва Т.Н., Григор'єва В.А. Физические загрузки как средство предупреждения синдрома эмоционального выгорания у студентов. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*. 2008. № 2. С. 81-83.
- Вашека Т.В., Тукаєв С.В. Детермінанти емоційного вигорання студентів-психологів в процесі навчання. *Проблеми загальної та педагогічної психології*. 2011. Випуск 13, № 6. С. 47-55.
- Носенко В.В. Проблема емоційного вигорання студентської молоді в екзистенційній психології. *Єдність навчання і наукових досліджень – головний принцип університету*: зб. наук. пр. звітно-наук. конф. виклад. ун-т. за 2012 рік (Київ, 9-10 лютого 2013). Київ, 2013. С. 187-189.
- Помиткіна Л., Ковалькова Т. Проблема емоційного вигорання студентів. *Соціальна психологія*. 2008. № 6. С. 94-101.
- Зайчикова Т.В. Соціально-психологічні детермінанти синдрому «професійного вигорання» у вчителів: дис. канд. психол. наук: 19.00.05. Київ, 2005. 20 с.
- Водоп'янова Н.Е., Старченкова Е.С. Синдром выгорания. Диагностика и профилактика: практ. пособие. 3-е изд., испр. и доп. Москва: Юрайт, 2018. 343 с.
- Прихожан А.М. Тревожность у детей и подростков: психологическая природа и возрастная динамика. Воронеж: МОДЭК, 2000. 304 с.
- Наследов А.Д. Математические методы статистического исследования. СПб: Речь, 2004. 392 с.

Buzhynska S. M., Boichenko A. O. Influence of hypertension for the development of emotional pregnancy syndrome in students of pedagogical profile of teaching

The article contains theoretical substantiation, methodological principles and results of empirical research. An analysis of the concepts "Emotional burnout syndrome", "Anxiety" was conducted, during which it was found that during studying in an out-patient department students encountered various problem situations that negatively affected their emotional stability and, accordingly, influenced the development of the syndrome of emotional burnout. In addition, it has been established that an increased level of anxiety interferes with productive learning activities of students and makes them more prone to stress. Based on the analysis of scientific sources, the authors formulated the purpose of the article, which is to study the features of the relationship of the emotional burnout syndrome with the level of anxiety of students in the pedagogical profile of education.

In the course of the coverage of the results of the empirical study, scientific ideas about the relationship between emotional burnout and the level of anxiety among students are disclosed. A diagnostic toolkit was developed for the study of the burnout syndrome, which included the following scales: emotional exhaustion, depersonalization and reduction of personality achievements. Accordingly, to study the level of anxiety, the following scales were studied: educational, interpersonal, self-esteem and magic.

In the course of work, the relationship between the burnout syndrome and the level of anxiety among the students of the pedagogical profile of learning was discovered by means of mathematical and statistical methods of research, in particular the covariance by K. Pearson. It has been found that educational anxiety has significant correlations with magic interpersonal and self-assessing anxiety. Also, the relationship of emotional exhaustion with educational, self-assessing and magic anxiety scales is revealed. This result states that the level of anxiety affects emotional burnout. It has also been established that scales such as emotional exhaustion and depersonalization have correlations with interpersonal anxiety.

The authors have proven that an increased level of anxiety negatively affects the manifestation of the syndrome of emotional burnout among students of the pedagogical profile of education. Thus, the study found that interpersonal anxiety affects the development of student's burnout, which is explained by the specifics of interaction in the systems of "teacher-student", "student-student", "student-group".

Key words: *student youth, emotional exhaustion, level of anxiety, correlation analysis, teacher-student, student-student, student group.*